

voedsel en waren autoriteit

De Minister van de Volksgezondheid
T.a.v. de heer Drs. J.F. Hoogervorst
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

onderwerp
Evaluatie van de Tabakswet

datum
28 april 2005
uw brief van
15 november 2004
uw kenmerk
VGP/GB 2530901
ons kenmerk
VWACE/BK/JR/U-04/40770
projectnummer
Z 05 N 203
pagina
1 \ 4

Geachte heer Hoogervorst,

Ingevolge het verzoek van de DG Volksgezondheid van 15 november 2004 (04/40470) bied ik u hierbij aan de VWA evaluatie van de handhavingervaringen van de Tabakswet over de periode 2002-2004. U hebt toegezegd om medio 2005 de Kamer te informeren over een evaluatie van het tabaksontmoedigingsbeleid in den brede. Dit rapport vormt daartoe een bijdrage.

Naast de gevraagde kwantitatieve gegevens vindt u in het rapport een aantal aanbevelingen gericht op het voor de handhaving beter hanteerbaar maken van de Wet en de uitvoeringsbesluiten. Met name het aansluiten bij de terminologie van het wereldwijde tabaksverdrag (FTCT) voor wat betreft het instellen van rookverboden is van groot belang. Het zal in de toekomst onnodige en langdurige juridische procedures kunnen voorkomen.

behandeld door
Boudewijn Kustner
telefoon (070) 448 48 13
boudewijn.kustner@vwa.nl

De belangrijkste bevindingen laten zich als volgt samenvatten.

leeftijdsgrens

Het handhaven van de leeftijdsgrens van 16 jaar is een inspanning die nog jaren intensief zal moeten worden volgehouden. Jongeren die echt gemotiveerd zijn om tabak te kopen, lukt dit nog vrijwel altijd. De beschikbare personele capaciteit bij de VWA om hierop toe te zien is beperkt, zeker gelet op de vele verkooppunten (meer dan 60.000). Zeer onlangs concludeerde ook de Rekenkamer in het rapport Handhaven en Gedogen d.d. 24 maart 2005 (TK, 2004-2005, 30 050, nrs. 1-2) dat de capaciteit van de handhaving voor wat betreft de leeftijdsgrenzen in feite niet is afgestemd op die taak. Het ontwikkelen van innovatieve handhavingmethoden dient dan ook een permanent proces te zijn, evenals het zoeken naar samenwerking met andere actoren. Er is een tendens te bespeuren dat tabak op steeds meer plaatsen wordt verkocht. Het verdient daarom aanbeveling om beleid te ontwikkelen gericht op het verminderen van het aantal verkooppunten. Een positieve ontwikkeling is dat de doelgroep van kopers afneemt omdat steeds minder jeugdigen beginnen met roken.

Voedsel en Waren Autoriteit
Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19506
2500 CM Den Haag
Telefoon (070) 448 48 48
Fax (070) 448 47 47
www.vwa.nl

voedsel en waren autoriteit

Om de handhaving van leeftijdsgrenzen te vergemakkelijken worden aanbevelingen gedaan om de vigerende regelgeving aan te passen. Zo verdient het aanbeveling om het Besluit documenten leeftijdsvaststelling Tabakswet te laten aansluiten op de Wet op de identificatieplicht. De OV-studentenkaart en het bromfietscertificaat - die gemakkelijk te vervalsen zijn - mogen dan niet meer door de jongeren voor identificatie worden gebruikt. Ook het Besluit tabaksautomaten zou moeten worden aangepast zodat direct kan worden opgetreden als de automaat verkeerd geplaatst is of niet deugdelijk is vergrendeld. De handhaver hoeft dan niet meer te observeren of er daadwerkelijk van de automaat gebruik wordt gemaakt.

datum
28 april 2005
ons kenmerk
VWACE/BK/JR/U-04/40770
pagina
2/4

rookverboden

In circa 70% van de ondernemingen is het rookvrije werken gemeengoed geworden. Dit percentage kan nog verder verbeterd worden, onder meer door het optrekken met andere handhavingpartners. In dat opzicht zijn de eerste ervaringen met de samenwerking met de arbeidsinspectie veelbelovend.

Het is gebleken dat de wettelijke omschrijving "hinder of overlast van roken door anderen" een hinderpaal is bij de handhaving van het rookverbod. Het verdient aanbeveling de huidige wettelijke bepaling te vervangen door een verplichting van de werkgever om klip en klaar een rookverbod in te stellen om zo werknemers te vrijwaren van blootstelling aan tabaksrook. Op deze wijze zou ook aansluiting gevonden worden bij de terminologie van het inmiddels van kracht geworden wereldwijde tabaksverdrag (FTCT).

Het Beperkingenbesluit kent alleen voor gemeenschappelijke ruimten een expliciet rookverbod. Sinds 1990 vallen overheidsinstellingen, het gesubsidieerde onderwijs, welzijnsinstellingen, gezondheidszorginstellingen en bepaalde sportaccommodaties onder dit Besluit. Het besluit is echter slecht hanteerbaar gebleken. Bij de handhaving zijn aanvullende criteria als "beheer" en "subsidieverlening" moeilijk operationaliseerbaar door de verschillende interpretaties van betrokkenen. Door verwijzing naar verouderde wetgeving is het rookverbod in enkele sectoren niet langer van toepassing, zoals het openbaar bibliotheekwerk. Extra complicaties vormen het regime van zelfregulering dat geldt voor de kantines behorende bij de buitensporten en het gedoogbeleid met betrekking tot sommige categorieën sportaccommodaties, gezondheidszorginstellingen en poppodia.

Ten algemene kan over het rookverbod worden opgemerkt dat er nog teveel een mêlee is ontstaan van formele regelgeving, zelfregulering en gedoogregimes. Deze mêlee compliceert de handhaving van dit verbod in ernstige mate.

reclameverbod

Voor wat betreft het reclameverbod is bewerkstelligd dat de niet toegestane reclame snel uit het openbare domein is verdwenen. Sluikreclame is echter nog aan de orde van de dag omdat grote financiële belangen in het geding zijn. Geconstateerd moet worden dat de juridische grenzen van de vérstrekkende verbodsbepaling actief worden verkend.

voedsel en waren autoriteit

Er is sprake van gerichte beïnvloeding en beeldvorming door belanghebbenden, om binnen de smalle marges toch zo veel mogelijk gedoogruimte te veroveren om de consument te bereiken. De komende jaren zal mede daardoor actieve jurisprudentievorming op dit punt plaatshebben.

De tabaksspeciaalzaak is de belangrijkste plek waar legaal reclame kan worden gemaakt, onder meer aan de gevel. Hierdoor zijn in het straatbeeld tabaksmarken zichtbaarder dan ooit. Dit wordt nog versterkt door het verschijnen van steeds meer typen tabakswinkels, die door een aanbod van een breed of afwijkend assortiment van overige artikelen, wel heel erg ver af zijn komen te staan van wat vanouds onder het begrip tabaksspeciaalzaak werd verstaan. Aanscherping van de wettelijke definitie verdient dan ook aanbeveling.

Voorts behoeft het begrip "reguliere presentatie van tabaksproducten" zoals in de Tabakswet wordt gehanteerd, verduidelijking, hetzij door jurisprudentie, hetzij door een wetswijziging.

De inzet van de VWA is om ook het reclameverbod strikt en op transparante wijze te handhaven. De handhaving zal zich op de eerste plaats richten op marktpartijen die financieel het meeste baat hebben bij ontduiking. Naar verkopers en producenten zal eenduidig gecommuniceerd worden over de wijze waarop de reclamewetgeving zal worden gehandhaafd.

productregulering

Het toezicht op de samenstelling en etikettering van tabaksproducten vergt een aanzienlijke inspanning. Dit vloeit voort uit de in Europees verband voorgeschreven arbeidsintensieve meetmethoden die gevolgd dienen te worden. Er is evenwel alle aanleiding om inzake productregulering actief handhavend op te treden gelet op de gevonden afwijkingen ten aanzien van de toegestane maximum gehalten aan teer, nicotine en koolmonoxide. De wetgever heeft deze regelgeving slechts gedeeltelijk onder het regime van bestuurlijke boeten gebracht hetgeen effectieve handhaving in de weg staat. Het is daarom van belang om de productregulering onverkort onder het regime van de bestuurlijke boeten te brengen.

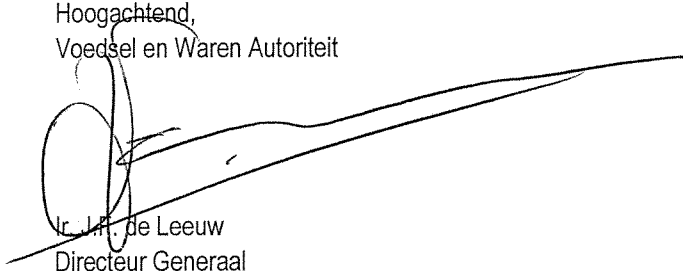
Ik hecht aan een zorgvuldige publiciteit van deze onderzoeksgegevens. Het VWA rapport is een bouwsteen voor de bredere evaluatie van het tabaksontmoedigingsbeleid. Ik zal op het moment dat u de Kamer in juni informeert over uw bevindingen ter zake, aansluitend het VWA rapport langs de gebruikelijke kanalen openbaar maken. Ik ga ervan uit, dat u bij uw rapportage aan de Kamer als bijlag dit advies opneemt.

datum
28 april 2005
ons kenmerk
VWACE/BK/JR/U-04/40770
pagina
3/4

voedsel en waren autoriteit

Het spreekt voor zich dat ik gaarne bereid ben om een en ander mondeling nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Voedsel en Waren Autoriteit

Ir. J.H. de Leeuw
Directeur Generaal

Kopie aan:

- SG VWS, Mr. R. Bekker
- DG VWS, Ir. J.I.M. de Goeij
- Directeur VGP dr.ir. R.J. Dortland

datum

28 april 2005

ons kenmerk

VWACE/BK/JR/U-04/40770

pagina

4 \4